

Tema 38. El novè i el desè manaments del decàleg

Aquests dos manaments ajuden a viure la santa puresa (el novè) i el despreniment dels béns materials (el desè) en els pensaments i els desitjos.

02/12/2010

«No desitgis la dona d'un altre. No cobegis la casa d'un altre, ni el seu camp, ni el seu esclau, ni la seva esclava, ni el seu bou, ni el seu ase, ni res del que li pertany» (Dt 5,21).

«Tothom qui mira la dona de l'altre amb desig de posseir-la, ja ha comès adulteri amb ella en el seu cor» (Mt 5,28).

1. Els pecats interns

Aquests dos manaments es refereixen als actes interns corresponents als pecats contra el sisè i el setè manaments, que la tradició moral classifica dins els anomenats pecats interns. De manera positiva, ordenen de viure la puresa (el novè) i el despreniment dels béns materials (el desè) en els pensaments i els desitjos, segons les paraules del Senyor: «Feliços els pobres en l'esperit: d'ells és el Regne del cel!» i «Feliços els nets de cor: ells veuran Déu!» (Mt 5,3.8).

La primera qüestió a què caldria respondre és si fa sentit parlar de pecats interns. Altrament dit, per què es qualifica negativament un exercici de la intel·ligència i la voluntat que

no es concreta en una acció externa reprobable?

La pregunta no és evident, ja que en les llistes de pecats que ens ofereix el Nou Testament apareixen sobretot actes externs (adulteri, fornicació, homicidis, idolatria, bruixeria, plets, ires, etc.). No obstant això, en aquests mateixos elencs veiem esmentats també, com a pecats, certs actes interns (enveges, mala concupiscència, avarícia).[1]

Jesús mateix explica que és del cor de l'home d'on procedeixen «les intencions dolentes que el porten a assassinats, adulteris, relacions il·legítimes, robatoris, falsos testimonis, injúries» (Mt 15,19). I en l'àmbit específic de la castedat, ensenya que «tothom qui mira la dona d'un altre amb desig de posseir-la, ja ha comès adulteri amb ella en el seu cor» (Mt 5,28). D'aquests textos procedeix una anotació important

per a la moral, ja que fan entendre que la font de les accions humanes, i per tant de la bondat o la maldat de la persona, es troba en els desitjos del cor, en el que la persona «vol» i escull. La maldat de l'homicidi, l'adulteri o el robatori no rau principalment en la fisicitat de l'acció, o en les seves conseqüències (tot i que hi tenen un paper important), sinó en la voluntat (en el cor) de l'homicida, l'adúlter o el lladre, que en escollir aquesta acció determinada la vol: es determina en una direcció contrària a l'amor al proïsme i, per tant, també a l'amor a Déu.

La voluntat es dirigeix sempre cap a un bé; però de vegades es tracta d'un bé aparent, una cosa que aquí i ara no és ordenable racionalment al bé del conjunt de la persona. El lladre vol alguna cosa que considera un bé; però el fet que aquest objecte pertanyi a una altra persona fa

impossible que l'elecció de quedar-se'l es pugui ordenar al seu bé com a persona o, el que és el mateix, al fi de la seva vida. Per això, no cal l'acte exterior per determinar la voluntat en un sentit positiu o negatiu. Qui decideix robar un objecte, encara que després no pugui fer-ho per un imprevist, ha *obrat* malament: ha realitzat un acte intern voluntari contra la virtut de la justícia.

La bondat i la maldat de la persona es troben en la voluntat i, per tant, estrictament parlant caldria utilitzar aquestes categories per referir-se als desitjos (volguts, acceptats), no pas als pensaments. En parlar de la intel·ligència utilitzem altres categories, com les de veritable i fals. Quan el novè manament prohibeix els «pensaments impurs» no es refereix a les imatges, o al pensament en si mateix, sinó al moviment de la voluntat que accepta la delectació desordenada que una

imatge determinada (interna o externa) li provoca.[2]

Els pecats interns es poden dividir en tres:

— Els «mals pensaments» (*complaença morosa*): són la representació imaginària d'un acte pecaminós sense ànim de realitzar-lo. És pecat mortal si es tracta d'una matèria greu i es busca o es consent delectant-s'hi.

— El mal desig (*desiderium*): és el desig interior i genèric d'una acció pecaminosa amb què la persona es complau. No coincideix amb la intenció de realitzar-la (que implica sempre una voluntat eficaç), encara que en no pocs casos es faria si no existissin alguns motius que frenen la persona (com les conseqüències de l'acció, la dificultat per realitzar-la, etc.).

— El *goig pecaminós*: és la complaença deliberada en una acció dolenta ja realitzada per un mateix o per altres. Renova el pecat en l'ànima.

Els pecats interns, en si mateixos, solen tenir menys gravetat que els corresponents pecats externs, ja que l'acte extern generalment manifesta una voluntarietat més intensa. No obstant això, de fet són molt perillosos, sobretot per a les persones que cerquen el tracte i l'amistat amb Déu, per motius diversos:

— *es cometen amb més facilitat*, perquè només hi fa falta el consentiment de la voluntat i les temptacions poden ser més freqüents;

— *s'hi fa menys atenció*, ja que —de vegades per ignorància i de vegades per una certa complicitat amb les passions— no es volen reconèixer

com a pecats, almenys venials, si el consentiment va ser imperfecte.

Els pecats interns poden deformar la consciència, per exemple, quan s'admet el pecat venial intern de manera habitual o amb certa freqüència, encara que es vulgui evitar el pecat mortal. Aquesta deformació pot donar lloc a manifestacions d'irritabilitat, faltes de caritat, esperit crític, o a resignar-se a tenir temptacions freqüents sense lluitar-hi tenaçment en contra, etc.;[3] en alguns casos fins i tot pot portar a no voler reconèixer els pecats interns i a cobrir-los amb raonades desraons, que acaben confonent cada vegada més la consciència. Com a conseqüència, fàcilment creix l'amor propi, neixen inquietuds, es fa més costosa la humilitat i la contrició sincera i es pot acabar en un estat de tebiesa. En la lluita contra els pecats interns, és

molt important no inquietar-se pels escrúpols.[4]

Tenim uns quants mitjans que ens ajuden a lluitar contra els pecats interns:

— la freqüència de sagraments, que ens donen la gràcia o l'augmenten i ens sanen de les nostres misèries quotidianes;

— l'oració, la mortificació i el treball, buscant sincerament Déu;

— la humilitat —que ens permet reconèixer les nostres misèries sense desesperar pels nostres errors— i la confiança en Déu, sabent que està sempre disposat a perdonar-nos;

— l'exercici de la sinceritat amb Déu, amb nosaltres mateixos i en la direcció espiritual, posant esment en l'examen de consciència.

2. La purificació del cor

El novè i el desè manaments consideren els mecanismes íntims que són a l'arrel dels pecats contra la castedat i la justícia i, en sentit ampli, de qualsevol pecat.[5] De manera positiva, aquests manaments conviden a actuar amb una intenció recta, amb un cor pur. Per això són molt importants, ja que no es queden en la consideració externa de les accions, sinó que consideren la font de la qual procedeixen.

Aquests dinamismes interns són fonamentals en la vida moral cristiana, en què les disposicions de la persona modulen els dons de l'Esperit Sant i les virtuts infuses. En aquest sentit, tenen una importància particular les virtuts morals, que pròpiament són disposicions de la voluntat i dels altres apetits per obrar el bé. Tenint present aquests elements és possible desterrar una certa caricatura de la vida moral com si fos una lluita per evitar els pecats, i

descobrir l'immens panorama
positiu de l'esforç per créixer en la
virtut (per purificar el cor) que té
l'existència humana, en particular la
del cristià.

Aquests manaments es refereixen
més específicament als pecats interns
contra les virtuts de la castedat i la
justícia, que estan ben reflectits en el
text de la Sagrada Escripura que
parla de «tres menes de mal desig o
de concupiscència: la cobejança de la
carn, la cobejança dels ulls i l'orgull
de la vida (cf. 1Jn 2,16)» (*Catecisme*
2514). El novè manament tracta
sobre el domini de la concupiscència
de la carn i el desè sobre la
concupiscència del bé aliè. És a dir,
prohibeixen deixar-se arrossegar per
aquestes concupiscències de manera
conscient i voluntària.

Aquestes tendències desordenades o
concupiscència consisteix en «la
revolta que la “carn” mou contra

l'“esperit” (cf. Ga 5,16.17.24; Ef 2,3).
Ve de la desobediència del primer pecat (cf. Gn 3,11)» (*Catecisme* 2515).
Després del pecat original ningú no està exempt de la concupiscència, a excepció del nostre senyor Jesucrist i de la santíssima Mare de Déu.

Encara que la concupiscència en si mateixa no és pecat, mena al pecat i l'engendra quan no se sotmet a la raó il·luminada per la fe, amb l'ajuda de la gràcia. Si s'oblida que existeix la concupiscència, és fàcil pensar que totes les tendències que s'experimenten «són naturals» i que no hi ha cap mal a deixar-s'hi emportar. Molts s'adonen que això és fals en considerar el que passa amb l'impuls a la violència: reconeixen que ningú no s'ha de deixar emportar per aquest impuls, sinó dominar-lo, perquè no és natural. No obstant això, quan es tracta de la puresa, ja no volen reconèixer el mateix i diuen que no hi ha res de

dolent a deixar-se emportar per l'estímul «natural». El novèmanament ens ajuda a comprendre que això no és així, perquè la concupiscència ha torçat la natura, i el que s'experimenta com natural és, sovint, conseqüència del pecat i cal dominar-ho. Es podria dir el mateix de l'afany immoderat de riqueses, o cobdícia, a què es refereix el desèmanament.

És important conèixer el desordre que el pecat original i els nostres pecats personals han causat en nosaltres, ja que aquest coneixement ens ajuda:

— *ens esperona a pregar*: només Déu ens perdona el pecat original, que va originar la concupiscència; de la mateixa manera, només amb la seva ajuda aconseguirem vèncer aquesta tendència desordenada; la gràcia de Déu *sana* la nostra natura de les

ferides del pecat (a més d'eleva-la a l'ordre sobrenatural);

— *ens ensenya a estimar tota la creació*, perquè ha sortit de les mans de Déu i és bona; són els nostres desitjos desordenats els que fan que es pugui utilitzar malament els béns creats.

3. El combat per la puresa

La puresa del cor significa tenir una manera *santa* de sentir. Amb l'ajuda de Déu i l'esforç personal s'arriba a ser cada vegada més «nets de cor»: neteja en «els pensaments» i els desitjos.

Pel que fa al novè manament, el cristià aconsegueix aquesta puresa amb la gràcia de Déu i a través de la virtut i el do de la castedat, la puresa d'intenció, la puresa de la mirada i la pregària.[6]

La *puresa de la mirada* no es limita a rebutjar la contemplació d'imatges clarament inconvenients, sinó que exigeix purificar l'ús dels nostres sentits externs, perquè ens porti a mirar el món i les altres persones amb visió sobrenatural. Es tracta d'una lluita positiva que permet a l'home descobrir la veritable bellesa de tota la creació i, de manera particular, la bellesa dels qui han estat formats a imatge i semblança de Déu.[7]

«La puresa demana el *pudor*. Aquest és una part integrant de la templança. El pudor preserva la intimitat de la persona. Designa el refús de descobrir allò que cal mantenir amagat. S'ordena a la castedat, la delicadesa de la qual testimonia. Guia les mirades i els gestos d'acord amb la dignitat de les persones i de la seva unió»
(*Catecisme* 2521).

4. La pobresa del cor

«El desig de felicitat veritable treu l'home de l'afecció immoderada als béns del món, a fi de realitzar-se en la visió i la felicitat de Déu»

(*Catecisme* 2548). «La promesa de veure Déu supera tota benaurança. A l'Escriptura, veure és posseir. El qui veu Déu ha aconseguit tots els béns que es poden concebre.»[8]

Els béns materials són bons com a mitjans, però no són fins. No poden omplir el cor de l'home, que està fet per a Déu i no es sadolla amb el benestar material.

«El desè manament prohibeix l'*avidesa* i el desig d'una apropiació desmesurada dels béns d'aquest món; veda la *cobdícia* desenfrenada, nascuda de la passió immoderada de les riqueses i del seu poder.

Condemna també el desig de cometre una injustícia, amb què es causaria

dany al proïsme en els seus béns temporals» (*Catecisme* 2536).

El pecat és *aversió a Déu i conversió a les criatures*; l'afecció als béns materials alimenta radicalment aquesta *conversió*, i mena a la ceguesa de la ment i l'enduriment del cor: «Si algú que posseeix béns en aquest món veu el seu germà que passa necessitat i li tanca les entranyes, com pot habitar dintre d'ell l'amor de Déu?» (1Jn 3,17).

L'afany desordenat dels béns materials és contrari a la vida cristiana: no es pot servir Déu i les riqueses (cf. Mt 6,24; Lc 16,13).

La importància exagerada que es concedeix avui al benestar material per sobre de molts altres valors no és un senyal de progrés humà; suposa un empetitiment i enviliment de l'home, la dignitat del qual rau a ser una criatura espiritual destinada a la

vida eterna com a fill de Déu (cf. Lc 12,19-20).

«El desè manament mana foragitar l'enveja del cor de l'home» (*Catecisme* 2538). L'enveja és un pecat capital.

«Designa la tristesa que sentim pel bé d'un altre» (*Catecisme* 2539). De l'enveja poden derivar molts altres pecats: l'odi, la murmuració, la detracció, la desobediència, etc.

L'enveja suposa un rebuig de la caritat. Per lluitar-hi en contra hem de viure la virtut de la benevolència, que ens porta a desitjar el bé dels altres com a manifestació de l'amor que els tenim. També la virtut de la humilitat ens ajuda en aquesta lluita, perquè no s'ha de descuidar que l'enveja procedeix sovint de l'orgull (cf. *Catecisme* 2540).

Pablo Requena

Bibliografia bàsica

Catecisme de l'Església catòlica
2514-2557.

Lectures recomanades

Sant Josepmaria, homilia «Perquè veuran Déu», a *Amics de Déu* 175-189; homilia «Despreniment», a *Amics de Déu* 110-126.

[1] Cf. Ga 5,19-21; Rm 1,29-31; Col 3,5. Sant Pau, després de fer una crida a abstenir-se de la fornicació, escriu: «Que cadascú sàpiga dominar el seu propi cos amb santedat i amb respecte, sense deixar-se endur per la passió com fan els pagans que no coneixen Déu. [...] En efecte, Déu ens ha cridat a viure santament i no de manera impura» (1Te 4,3-7). Subratlla la importància dels afectes, que són l'origen de les accions, i fa veure la necessitat de purificar-los per ser sants.

[2] Així s'entendrà fàcilment la diferència entre «sentir» i «consentir», referit a una determinada passió o moviment de la sensibilitat. Només quan es consent amb la voluntat es pot parlar de pecat (si la matèria és pecaminosa).

[3] «Xapoteles en les temptacions, et poses en perill, jugues amb la vista i amb la imaginació, xerres de... estupideses. —I després t'espanta que t'assaltin dubtes, escrúpols, confusions, tristesa i descoratjament.

»—M'has de concedir que ets poc conseqüent» (sant Josepmaria, *Solc* 132).

[4] «No et preocupis, passi el que passi, mentre no consentis. —Perquè només la voluntat pot obrir la porta del cor i introduir-hi aquestes execracions» (sant Josepmaria, *Camí* 140); cf. *ibid.* 258.

[5] «El desè manament té com a objectiu la intenció del cor; resumeix, juntament amb el novè, tots els preceptes de la llei» (*Catecisme* 2534).

[6] «Per la gràcia de Déu, [el batejat] ho aconsegueix:

»— amb la *virtut* i el *do de la castedat*, ja que la castedat permet d'estimar amb un cor recte i no dividit;

»— amb la *puresa d'intenció*, que consisteix a tenir present el fi veritable de l'home: amb mirada simple, el batejat cerca de trobar i complir en tot la voluntat de Déu (cf. Rm 12,2; Col 1,10);

»— amb la *puresa de la mirada* exterior i interior, amb la disciplina dels sentiments i de la imaginació, amb el refús de tota complaença en els pensaments impurs que inclinen a desviar-se del camí dels

manaments divins: “La vista roba el cor als insensats” (Sv 15,5);

»— amb la *pregària*» (*Catecisme* 2520).

[7] «Els ulls! Pels ulls entren dins l'ànima moltes iniquitats. —Quantes experiències com la de David!... —Si guardeu la vista haureu assegurat la custòdia del vostre cor» (sant Josepmaria, *Camí* 183). «Déu meu! trobo gràcia i bellesa en tot el que veig: guardaré la vista a tota hora, per Amor» (sant Josepmaria, *Forja* 415).

[8] Sant Gregori de Nisa, *Oratione de beatitudinibus* 6: PG 44, 1265A. Cf. *Catecisme* 2548.

fe-cristiana-38-el-nove-i-el-dese-
manaments-del-decaleg/ (10/08/2025)